

βητῶς, ἀφῆτῶς τ' ἄλογο τῶ ἀμολόητος! Γελίν. Συνών. ἀμορολόγητος, ἄμορος (I) 1, ἄφαντος.

Β) Οὐσ. 1) Ἀρσ. καὶ οὐδ., ἡ χάλαζα Κύπρ.: Σάν ἐξέβηκεν νὰ πάη, εἶπεν ὁ Θεὸς νὰ πιάσῃ βροδὴ τῇ ἀμολόητος. Ἐρριψεν ἀμολόητον τῶ ἐπάτ-τισεν τὰ σταφύλ-λια (ἐπάτ-τισεν = κατέστρεψεν). || Ἄσμ.

Τῶ ἐσιάθη τ' ἀμολόητον τῶ ἐδκιάρηκεν ἡ πόρα (ραγδαία βροχή). 2) Ἀρσ., κεραυνὸς Κύπρ.: Ἐρριψεν ἀμολόητον τῶ ἔκαψεν τρία πλάσματα. 3) Ἀρσ. καὶ οὐδ., ὁ κολικὸς πόνος κττ. Κύπρ.: Τὸ μωρόν μου εἶδεν προχτὲς ἀμολόητον τῶαί ἐν ἐτδοιμήθητῶς οὐλῇ τὴν νύχταν. Πειράζει τὴν ὁ ἀμολόητος τῶαί κλώθεται (συστρέφεται). Ἐπκμασέν με ὁ ἀμολόητος τῶ ἔκοψεν τὴν καρκίαν μου (τὴν κοιλίαν μου). Τὸ μωρόν κλαίει πολ-λὰ τῶ ἁλῶπως εἶδεν ἀμολόητον (ἁλῶπως = λαλῶ πῶς = ἴσως). 4) Θηλ. καὶ οὐδ., ὁ διὰ τὸν κολικὸν πόνον ἔμετος τοῦ βρέφους καὶ ἡ ἐκ τοῦ πυρετοῦ ἢ ἄλλης νόσου ἐμουμένη χολή Κύπρ.: Ἐξέρασεν ἀμολόητον. Ἐξέρασεν τῶ ἔβκαλεν ἀμολόητην. 5) Πόνος τῆς μήτρας Κύπρ. 6) Εἰδός τι νευρικοῦ νοσήματος Κύπρ. 7) Ἀρσ., πᾶν δερματικὸν νόσημα τῶν βρεφῶν Κύπρ.: Ἐλύσαν τ' ἀδ-δέλλα τοῦ μωροῦ ποὺ τὸν ἀμολόητον (ἀδ-δέλλα = σκέλη). 8) Οὐδ., παρωνυχὶς Κύπρ.: Ἐβκαλεν ἀμολόητον πάνω ὅς τὸν μυαλιῶναν τῶ ἐν τδοιμάται ποὺ τὲς τδεγκές (μυαλιῶναν = ἀντίχειρα. τδεγκές = νυγμούς). Συνών. ἔωρισμένο (ἰδ. ἐξορίζω). 9) Τὸ ἐρυσίπελας Κύπρ. 10) Πᾶν κακὴν μορφὴν λαμβάνον οἶδημα Κύπρ.: Ἐβγαλεν ἀμολόητον τῶ ἐγίνην ἡ βούκ-κα του ἀδ-δὶν (βούκ-κα = παρειά. ἀδ-δὶν = ἀσκή). Συνών. ἔωρισμένο (ἰδ. ἐξορίζω). 11) Δῆγμα ὄφως Κύπρ. 12) Ὁ ἱκτερος τοῦ μεταξοσκώληκος Κύπρ. 13) Θηλ., δηλητηριώδης τις ὄφις Κύπρ.: Ἐδάκ-κασεν τὸν βοῦν μου ἡ ἀμολόητη τῶαί πάει νὰ ποφήσῃ. Συνών. κορυφή (ἰδ. κορυφός). 14) Οὐδ., περισκελὶς τῶν γυναικῶν Κύπρ. 15) Θηλ., ὁ ἄρτος τοῦ Πάσχα, ὅστις παρασκευάζεται μετὰ τυροῦ καὶ ψῶν Κύπρ.: Ἐζύμωσεν τὲς ἀμολόητες τοῦ Πάσχα. Πβ. φλαούνα. 16) Οὐδ., ἀπόρρητον Πόντ. (Κερασ. Χαλδ.): Ἐντῶκεν ὅς σὸ νοῦ ὅ ἐκεῖνο τ' ἀμολόητον; (ἐνεθυμήθης ἐκεῖνο κτλ.) Χαλδ. Συνών. μυστικὸ (ἰδ. μυστικός).

ἀμόλυντος ἐπίθ. Λεξ. Βλαστ. ἀμόλυντε Τσακων.

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. ἀμόλυντος.

Ἀμόλυντος, ἀμίαντος. Πβ. ἀμαγάριστος 1.

ἀμονάκι τό, Προπ. (Κύζ.) Ναύστ.

Ἐποκορ. τοῦ οὐσ. ἀμόνι.

1) Μικρὸς ἄκμων Ναύστ. Συνών. κόρνος. 2) Ὑπὸ τὸν τύπ. ἀμονάκι τῆς ἀλυσίδας, τὸ ὀξὺ ἄκρον τοῦ ἄκμονος, ἐφ' οὗ κατασκευάζονται οἱ κρίκοι, οἷον τῶν ἀλύσεων κττ. Προπ. (Κύζ.)

ἀμόναστος ἐπίθ. Πόντ. (Ὁφ. Τραπ. Χαλδ.) ἀμόναχτος Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπίθ. *μοναστός < μονάζω.

1) Ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον οὐδεὶς ἐδέχθη ἐν τῇ οἰκίᾳ του πρὸς διανυκτέρευσιν, ὁ μὴ τυχὼν φιλοξενίας μετὰ διανυκτερεύσεως, ἐπὶ ξένου ἔνθ' ἄν.: Ἀμόναστος ἐπέμ'νεν κ' ἐκοιμήθεν ἔξ' (ἐπέμ'νεν = ἔμεινε. ἔξ' = ἔξω) Χαλδ. 2) Ὁ ταφεὶς τὴν ἰδίαν ἡμέραν τοῦ θανάτου καὶ οὐχὶ τὴν ἐπομένην, ἐπὶ νεκροῦ ἔνθ' ἄν.: Ἀμόναστον ἔθαψαν τὸν ἀποθαμένον Τραπ.

ἀμόνι τό, ἀγμόνιν Πόντ. (Κερασ. Οἶν.) ἀγμόνι Πόντ. ἀγμόν' Πόντ. (Κοτύωρ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) ἀχμόνι Πόντ. ἀχμόν' Πόντ. (Ζησιν. Ὁφ.) ἀμόνιν Κύπρ. Λυκ. (Λιβύσσ.) ἀμόνι κοιν. καὶ Τσακων. ἀμόν' Β.Εὔβ. Θράκ. (Ἀδριανούπ. Σκοπ.) Ἰμβρ. Σάμ. κ. ἄ. ἀμόν' Πόντ. (Χαλδ.) ἀμβόνι Ἀπουλ.

Τὸ μεσν. οὐσ. ἀμόνι, παρ' ὃ καὶ ἀμόνιν, ὃ ἐκ τοῦ μεταγν. οὐσ. ἀκμόνιον. Διὰ δὲ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ χειλικοῦ π παρὰ τὸ μ εἰς τὸν τύπ. ἀμόνι πβ. τὰ ὅμοια ἀμάδα-ἀμπάδα, ἀμασκάλη-ἀμπασκάλη, καμου-χᾶς-καμπουχᾶς κττ.

Ἀκμων κυρίως τῶν σιδηρουργῶν, ἀλλὰ καὶ βαρελλοποιῶν, ὑποδηματοποιῶν, φανοποιῶν, χαλκουργῶν κττ. κοιν. καὶ Ἀπουλ. Πόντ. (Ζησιν. Κερασ. Κοτύωρ. Οἶν. Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) Τσακων.: Ἀμόνι ἀνλακωτό, ἀμόνι μὲ τ' ἀνλάκια, ἀμόνι τῆς βαρεῖας, ἀμόνι μὲ οὐρά, ἀμόνι τῆς φωτιᾶς Ναύστ. κ. ἄ. Ἄν δὲ βάς ἐκεῖα ποῦ σοῦ λέω, θὰ σὲ κοπανίσω σὰ δ' ἀμόνι! Κρήτ. (Ἐμπαρ.) Ἀμόνι εἶναι ἡ τσεφαλή μου ποὺ τὴ συλλογή (ἐξαλίσθη) Εὔβ. (Κύμ.) Τί τοὺς ἔκαμα καὶ μὲ πάσαν; τοὺς χάλασα τ' ἀμόνι; (οὐδόλως ἔβλαψα αὐτοὺς) Ἀθῆν. || Φρ. Ἀνάμεσα σφυρὶ καὶ ἀμόνι (μεταξὺ δύο κακῶν. Πβ. ἀρχ. «μεταξὺ σφύρας καὶ ἄκμονος») πολλαχ. Ποπάνω σφυρίν, ποκάτω ἀμόνιν! (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Κύπρ. || Παροιμ. Ὅταν εἶσαι βαρεῖα βάρει καὶ ὅταν εἶς ἀμόνι βάστα (ὁ ἰσχυρὸς δύναται νὰ πρᾶττη κατὰ βούλησιν, ὁ ἀδύνατος ὀφείλει νὰ ὑπομένῃ) ἸΒενιζέλ. Παροιμ. 232,815. Ἐγινε σὰν τ' ἀμόνι ποῦ ποτὲ δὲ λέγει σώνει (ἐπὶ τοῦ ἔχοντος ὑπομονὴν καθ' ὑπερβολὴν) ἸΒενιζέλ. ἔνθ' ἄν. 74,134β Ὅλα τὰ σίδερα ἀπὸ τοῦ Γύφτου τ' ἀμόνι θὰ περάσουν (ἐπὶ τοῦ συμβαίνοντος κατ' ἀνωτέραν καὶ προδιαγεγραμμένην ἀνάγκην) ἄγν. τόπ. || Ἄσμ.

Ἐσέγαν ὁποῖος σὲ μιλᾷ καὶ ὁποῖος σὲ σιμώνει

θέλει κεφάλι σίδερο, θέλει καρδιάν ἀμόνι

Μεγίστ.

Καρδιά μου, ἴνου σίερο, καρδιά μου, ἴνου ἀμόνι

νὰ σοῦ χτυποῦ ἀλύπητα τὰ βάσανα κ' οἱ πόνοι

Κάσ. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀμόνι πολλαχ. Ἀμόνια Τῆν. Καὶ ὡς ἐπών. Ἀμόνης Μεγίστ.

ἀμονίζω Κεφαλλ.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

1) Μετβ. καταστρέφω, ἀποστομῶ, ἀπαμβλύνω τὴν ἀκμὴν ξυραφίου, μαχαίρας καὶ τῶν ὁμοίων τεμνόντων ὀργάνων: Μὴν κόβης ξύλα, γιὰ θ' ἀμονίσῃς τὸ μαχαίρι καὶ θὰ θέλω ὀπίσωθε ἄλλα τροχίσματα (ὀπίσωθε = ἐκ νέου). Ἀμτβ. ἀποστομοῦμαι, ἀπαμβλύνομαι, ἐπὶ τεμνόντων ὀργάνων: Ἀμόνισε τὸ μαχαίρι-τὸ ξουράφι. Ἀμονισμένο μαχαίρι. Συνών. στομῶνω. β) Ἀμτβ. ἀπαμβλύνομαι, φθειρομαι, ἐπὶ τῶν ὀδόντων μύλου καφέ ἢ γέροντος: Οἱ μύλοι τοῦ ἀμονίσανε (μύλοι = ὀδόντες). Ἀμόνισε ὁ μύλος τοῦ καφέ.

2) Μεταφ. παρακμάζω: Ἀμόνισε πλέον ὁ δεῖνα.

ἀμονοιασιὰ ἡ, Σῦρ. ἀμονοσιὰ Θράκ.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἀμόνοιαστος. Διὰ τὸν σχηματισμὸν ἰδ. ἀ- στερητ. 1 β.

Ἐλλειψὶς ὁμονοίας μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, διχόνοια.

ἀμόνοιαστα ἐπίρρ. πολλαχ.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἀμόνοιαστος.

Κατὰ τρόπον μαρτυροῦντα ἔλλειψιν ὁμονοίας, μετὰ διχονοίας: Ζοῦν ἀμόνοιαστα οἱ δεῖνα.

